

Przyroda, klasa 4.

Uczeń potrafi na poszczególne oceny:

DOPUSZCZAJĄCĄ

- wymienia źródła wiedzy o przyrodzie;
- wymienia zmysły potrzebne do poznawania przyrody;
- podaje przykłady obiektów, które można obserwować przez lupę.

- podaje przykłady organizmów, obiektów i zjawisk, które można obserwować.

- podaje przykłady pytań, na które można

DOSTATECZNĄ

- określa, co to jest przyroda;
- podaje po dwa przykłady obserwacji przyrodniczych, w których wykorzystuje się lornetkę.

- wymienia sposoby dokumentowania obserwacji przyrodniczej;
- wymienia zasady bezpieczeństwa, których należy przestrzegać, prowadząc obserwacje przyrodnicze.

- wymienia zasady, których należy

DOBRA

- podaje przykłady obiektów, organizmów, które można obserwować przez mikroskop;
- wyjaśnia, do czego jest potrzebna mapa, kompas i taśma miernicza.

- wyjaśnia, co to jest obserwacja przyrodnicza.

- wymienia punkty, które zawiera karta

BARDZO DOBRĄ

- wyjaśnia, co to są narządy zmysłów i jaka jest ich rola w poznawaniu przyrody.

- opracowuje kartę obserwacji dowolnego obiektu.

- podaje różnice między próbą badawczą

CELUJĄCĄ

- wyjaśnia, jakie są źródła wiedzy o przyrodzie.

- wyjaśnia, kiedy można na podstawie obserwacji wyciągnąć wnioski.

- uzasadnia, dlaczego w doświadczeniu jest potrzebna

uzyskać odpowiedź, przeprowadzając doświadczenie przyrodnicze.	przestrzegać, prowadząc doświadczenie.	doświadczenia.	a kontrolną w doświadczeniu.	próba kontrolna.
• wyjaśnia, kiedy jest nam potrzebna znajomość kierunków świata, • wyznacza kierunki świata za pomocą gnomonu i Słońca.	• posługuje się kompasem przy wyznaczaniu kierunków świata.	• opisuje kierunki świata na róży kierunków; • określa kierunki świata w terenie.	• opisuje sposoby wyznaczania kierunków świata w sytuacji, gdy nie ma przyrządów i gdy nie widać Słońca.	• konstruuje kompas domowym sposobem według instrukcji i posługuje się nim.
• podaje przykłady świadczące o pozornych zmianach położenia Słońca na niebie; • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wschód Słońca</i>, <i>górowanie Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i>.	• określa długość dnia (od wschodu do zachodu Słońca); • wyjaśnia pojęcie widnokręgu.	• charakteryzuje widnokrąg w mieście i na wsi; • analizuje zależności między długością cienia a wysokością Słońca nad widnokręgiem.	• podaje zależności między wielkością widnokręgu a wysokością, na jakiej znajduje się obserwator.	• wyjaśnia, dlaczego droga Słońca nad widnokręgiem odbywa się w cyklu dobowym.
• wymienia daty rozpoczynające kalendarzowe pory roku; • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>równonoc</i> i <i>przesilenie</i>.	• opisuje ilustracje pokazujące drogę Słońca nad widnokręgiem w zależności od pór roku.	• rozpoznaje i wskazuje rysunki przedstawiające drogę Słońca w dniach rozpoczynających pory roku; • wyjaśnia zależność między wysokością Słońca nad widnokręgiem a długością cienia w różnych porach roku.	• samodzielnie wykonuje rysunki przedstawiające drogę Słońca nad widnokręgiem w dniach rozpoczęcia pór roku.	• wyjaśnia przyczyny występowania różnic w długości drogi Słońca nad widnokręgiem, w zależności od pory roku.

• wyjaśnia, co to jest plan; • podaje przykłady zastosowania planów.	• rysuje proste plany małych przedmiotów w zeszycie, np. pudełka od zapalek; • wyjaśnia, dlaczego nie można narysować planu klasy bez zmniejszenia jej wymiarów.	• rysuje obiekty w podanych dowolnych zmniejszeniach, np. plan klasy, pokoju, ławki szkolnej.	• szacuje na podstawie pomiarów sali lekcyjnej, ile razy należy zmniejszyć długość i szerokość sali, aby jej plan zmieścił się na kartce.	• wyciąga wnioski dotyczące zależności między zastosowanym pomniejszeniem obiektu a wielkością tego obiektu na planie.
• wymienia różnice między planem i mapą; • wymienia stałe elementy mapy; • odczytuje na mapie topograficznej, gdzie znajduje się np. las, szkoła, kościół.	• rozpoznaje na mapie znaki topograficzne liniowe, powierzchniowe i punktowe, podaje ich przykłady. • rozpoznaje mapę topograficzną wśród innych map do wyboru.	• określa kierunki świata na mapie topograficznej; • analizuje mapy topograficzne pod względem liczby zabudowań i innych elementów.	• planuje i opisuje trasę wycieczki, określając kierunki świata; • wyznacza trasę wędrówki, zgodnie z opisem na mapie topograficznej.	• podaje przykłady innych map (np. tematycznych) i opisuje ich zastosowanie.
• wskazuje plany miast wśród innych map; • wymienia sytuacje życiowe, w których plan miasta jest niezbędny.	• odczytuje informacje z planu miasta i mapy topograficznej w podstawowym zakresie; • wskazuje ulice i określa kierunki, w których przebiegają, np. z północy na południe; • pokazuje na planie punkty wymienione przez nauczyciela; • określa kierunki świata na mapie topograficznej i planie miasta.	• planuje trasę wycieczki po mieście lub po najbliższej okolicy z uwzględnieniem najciekawszych punktów lub punktów wskazanych przez nauczyciela.	• orientuje plan miasta i mapę topograficzną za pomocą kompasu i charakterystycznych punktów w terenie; • opisuje przebieg podanej trasy z uwzględnieniem kierunków przebiegu ulic, lokalizacji zabytków itp.	• szkicuje trasę ze szkoły do domu, uwzględniając kierunki świata, bez korzystania z mapy.

wymienia składniki pogody.	opisuje poszczególne składniki pogody.	rozdziela opady i osady atmosferyczne.	na podstawie prognozy pogody opisuje jej składniki.	rozdziela przykładowe rodzaje chmur i przewiduje na podstawie ich wyglądu zmiany w pogodzie.
przyporządkowuje składniki pogody do urządzeń pomiarowych.	wymienia jednostki pomiaru składników pogody.	odczytuje wartości składników pogody z urządzeń pomiarowych.	na podstawie wartości poszczególnych składników pogody opisuje warunki pogodowe.	przewiduje wartości składników pogody w zależności od sytuacji opisanych przez nauczyciela.
przedstawia składniki pogody za pomocą symboli graficznych.	odczytuje składniki pogody z mapy pogody.	określa pogodę na podstawie mapy pogody wybranej części kraju.	rozdziela pory roku na podstawie wybranych map pogody.	przedstawia mapę pogody na podstawie prognozy słownej.
wymienia niebezpieczeństwa związane z pogodą.	opisuje, jak należy zachować się podczas burzy.	opisuje, jak należy zachować się podczas wichury, ulewy i śnieżycy.	opisuje zjawisko tęczy.	opisuje zasadę działania piorunochronu.
podaje przykłady narządów w organizmie człowieka oraz ich funkcje.	- wskazuje, że podstawowym elementem budującym organizm jest komórka; - wymienia główne układy narządów organizmu człowieka.	omawia funkcje układów narządów w organizmie człowieka.	rozpoznaje położenie układów i narządów na rycinach anatomicznych.	opisuje hierarchiczność struktury organizmu.
- wymienia funkcje szkieletu; - wskazuje na planszy podstawowe części szkieletu; - określa rolę układu mięśniowego	- wskazuje dwa przeciwstawne działające mięśnie, np. zginacz i prostownik przedramienia; - wskazuje na modelu szkieletu człowieka	- wymienia elementy składowe szkieletu człowieka; - wskazuje główne mięśnie organizmu człowieka.	wyjaśnia, dlaczego mięśnie muszą pracować parami.	omawia budowę i funkcjonowanie stawu.

w organizmie.	rodzaje połączeń kości.			
• omawia rolę układu pokarmowego.	• wskazuje na schematach budowy układu pokarmowego tworzące go narządy i podaje ich nazwy.	• opisuje ogólnie przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym człowieka.	• wymienia rodzaje zębów człowieka i podaje ich funkcje.	• opisuje rolę ślinianek, wątroby i trzustki.
• omawia rolę układu oddechowego.	• wskazuje na schematach budowy układu oddechowego tworzące go narządy i podaje ich nazwy.	• uzasadnia, dlaczego oddychanie przez nos jest zdrowsze niż przez usta.	• opisuje proces wymiany gazowej zachodzący w płucach.	• wykazuje związek między budową a rolą krtani.
• wymienia główne funkcje krwi.	• omawia rolę serca.	• opisuje rodzaje naczyń krwionośnych.	• na podstawie ryciny omawia budowę serca.	• wyjaśnia, dlaczego krążenie krwi jest warunkiem życia człowieka.
• wskazuje na planszy układ nerwowy; • nazywa podstawowe elementy układu nerwowego.	• omawia rolę układu nerwowego w funkcjonowaniu organizmu.	• omawia części układu nerwowego.	• wymienia funkcje, jakie pełnią mózg i mózdzek.	• uzasadnia, dlaczego układ nerwowy odgrywa kluczową rolę w organizmie.
• wskazuje różnice w budowie komórki jajowej i plemnika, • podaje nazwy poszczególnych elementów budowy układu rozrodczego	• określa rolę układu rozrodczego kobiety i układu rozrodczego mężczyzny.	• wskazuje na planszy rozmieszczenie narządów rozrodczych kobiety i mężczyzny.	• określa rolę poszczególnych narządów w układzie rozrodczym męskim i układzie rozrodczym żeńskim.	• uzasadnia przystosowanie budowy układu rozrodczego męskiego i układu rozrodczego żeńskiego do pełnionych funkcji.

kobiety i układu
rozdroczego
mężczyzny.

• opisuje zmiany zachodzące w organizmach dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania.	• wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie dziewcząt i chłopców.	• wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania.	• charakteryzuje etap dojrzewania.	• wyjaśnia, co to znaczy, że na dojrzewanie mają wpływ hormony.
• wymienia zmysły człowieka i wskazuje je na własnym organizmie;• podaje podstawowe zasady dbania o słuch i wzrok.	• opisuje rolę poszczególnych zmysłów w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego;• uzasadnia, dlaczego nie należy słuchać zbyt głośnej muzyki oraz korzystać zbyt długo z telefonów komórkowych.	• wyjaśnia, co to znaczy, że zmysły ulegają adaptacji;• podaje przykłady świadczące o ochronnym działaniu zmysłów dla organizmu.	• uzasadnia, że zmysły chronią organizm przed niebezpiecznymi czynnikami zewnętrznymi.	• opisuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego przez narządy zmysłów.
• podaje zasady pielęgnacji skóry, włosów, zębów i paznokci.	• omawia znaczenie czystości odzieży, obuwia, bielizny i otoczenia dla utrzymania zdrowia;• podaje przykłady ubioru dostosowanego do pory roku i rodzaju pracy.	•wymienia substancje wydalone i wydzielane przez skórę.• opisuje poprawne zasady mycia zębów.	• wyjaśnia, dlaczego przestrzeganie higieny osobistej jest obowiązkiem każdego człowieka.	• proponuje i przeprowadza doświadczenie przedstawiające niszczenie szkliwa nazębnego.

wymienia trzy podstawowe grupy ciał stałych w zależności od ich właściwości fizycznych.	wymienia trzy stany skupienia substancji.	opisuje trzy stany skupienia substancji w zależności od ułożenia drobin oraz możliwości ich przemieszczania się.	uzasadnia, dlaczego przykładowe ciało zostało wykonane z danej substancji.	opisuje właściwości ciała w zależności od rodzaju substancji, z jakiej zostało wykonane.
odróżnia środki szkodliwe po oznaczeniach na opakowaniu lub etykiecie.	na podstawie instrukcji omawia sposób posługiwania się środkami czystości.	uzasadnia celowość umieszczania symboli ostrzegawczych na produktach szkodliwych.	interpretuje szkodliwość produktu oznaczonego kilkoma piktogramami ostrzegawczymi.	określa szkodliwe dla zdrowia skutki działania preparatów drażniących, żrących, wybuchowych i toksycznych.
wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia; opisuje sposoby zabezpieczania ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego.	podaje przyczyny uszkodzeń skóry; opisuje objawy złamania kości.	podaje zasady właściwego postępowania w wypadku pogryzienia przez zwierzę.	podaje różnice między zwichnięciem a złamaniem; wyjaśnia, dlaczego nie należy opalać się bez właściwego zabezpieczenia skóry.	wymienia rodzaje uszkodzeń ciała i opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy.
wyjaśnia, co to są choroby zakaźne; opisuje podstawowe sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym.	uzasadnia konieczność zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zachorowania na chorobę zakaźną; podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka i dróg zakażenia się nimi.	wskazuje przykłady chorób bakteryjnych i wirusowych; uzasadnia celowość wykonywania szczepień ochronnych.	opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych.	omawia ogólnie zasadę działania szczepionki.